



## مناطق آزاد پیشگامان اجرای اقتصاد مقاومتی؛ بخش ۱:

### رشد ۲۷٪ صادرات در ۳ ماهه نخست سال ۱۳۹۶

سید محمد عبدی اسکویی، مدیر گسترش و تسهیل تولید

پس از موفقیت چشمگیر مناطق آزاد در اجرای پروژه های افزایش صادرات در سال اقتصاد مقاومتی؛ اقدام و عمل؛ و در عمل به منویات مقام معظم رهبری در سال اقتصاد مقاومتی؛ تولید و اشتغال، توسط ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی برنامه هایی با محوریت توسعه صادرات به دبیرخانه شورای عالی جهت اجرا در مناطق آزاد ابلاغ گردیده است که عبارتند از:

۱. افزایش صادرات تولیدی - خدماتی مناطق آزاد به میزان ۲۵٪

۲. افزایش صادرات مجدد از طریق مناطق آزاد به میزان ۳۰٪

۳. افزایش مبادلات با کشورهای همسایه جهت افزایش صادرات طرف ایرانی (معیار انتخابی)

لازم به توضیح است ۳ برنامه دیگر نیز در محورهای متمرکز بر تولید و اشتغال به دبیرخانه شورای عالی ابلاغ

گردیده که در گزارش " مناطق آزاد پیشگامان اجرای اقتصاد مقاومتی؛ بخش ۲" به آنها نیز پرداخته می شود.

### ۱. برنامه افزایش صادرات تولیدی - خدماتی مناطق آزاد به میزان ۲۵٪

این برنامه در ادامه ی پروژه ی "۳۰٪ افزایش صادرات تولیدی - خدماتی" ابلاغی در سال ۱۳۹۵ می باشد. لازم

بذکر است عملکرد مناطق آزاد در پروژه ی مذکور در سال ۱۳۹۵، حاکی از رشد ۳۴٪ صادرات کالای تولیدی و خدمات مناطق آزاد می باشد که در مقایسه با پروژه مشابه در کشور بسیار چشمگیر می باشد.

مهمترین برنامه های اجرایی شده در سال ۱۳۹۵، تعامل مداوم با واحد های تولیدی صادراتی جهت رفع تنگناهای

مربوطه و همچنین ورود واحدهای جدید به عرصه صادرات بوده است که به درستی اجرایی گردیده است. در سال

۱۳۹۵، توسعه زیرساخت های نواحی صنعتی نیز مورد تاکید قرار گرفته بود که نتایج مثبتی آن در عملکرد سال جاری

نمود خواهد یافت.



اهم برنامه های عملیاتی مناطق آزاد در سال ۱۳۹۶ در خصوص این برنامه ابلاغی، تعامل مداوم با بخش خصوصی جهت افزایش صادرات واحدهای صادراتی، تعامل با واحدهای مستقر بمنظور تمرکز بر صادرات و توسعه بازار واحدهای غیر صادراتی، شناسایی و تعامل با کشورهای هدف جهت حضور در بازارهای بین المللی، تمرکز بر افزایش صادرات خدمات، تدوین و اعمال بسته های تشویقی و حمایتی، و جذب واحدهای زودبازده صادراتی جدید می باشد

مناطق آزاد کشور در سال ۱۳۹۵، موفق به ثبت عملکرد حدود ۳۵۰ میلیون دلار صادرات کالا و خدمات گردیده اند که مقرر است در سال ۱۳۹۶، به حدود ۴۳۷ میلیون دلار افزایش یابد. در ۳ ماهه نخست سال ۱۳۹۵، عملکرد صادرات کالا و خدمات حدود ۸۳ میلیون دلار بوده است که در دوره مشابه سال ۱۳۹۶، به بیش از ۱۰۸ میلیون دلار افزایش یافته است که نشان از رشد ۳۰٪ نسبت به دوره مشابه سال گذشته می باشد.

با توجه به حجم عملیات و رشد حاصله در ۳ ماهه نخست موفق ترین مناطق در این پروژه، به ترتیب ارس و کیش می باشند.

## ۲. برنامه افزایش صادرات مجدد از طریق مناطق آزاد به میزان ۳۰٪

این برنامه دقیقاً مشابه پروژه ای با نام مشابه ابلاغی در سال ۱۳۹۵ به مناطق آزاد می باشد. در سال ۱۳۹۵، در حدود ۴۶۵ میلیون دلار صادرات مجدد از طریق مناطق آزاد عملیاتی گردیده است که نسبت به سال ۱۳۹۴ حدود ۲۱٪ رشد داشته است.

از مهمترین اقدامات صورت پذیرفته در سال ۱۳۹۵، تعامل با فعالین اقتصادی در حوزه صادرات مجدد جهت رفع تنگنایهای مربوطه و افزایش ظرفیت واحدهای مذکور بوده است. شرکت های حمل و نقل بین المللی از پتانسیل بسیار بالایی جهت ارتقاء خدمات حمل و نقل به صادرات مجدد برخوردار می باشند که این امر از اقدامات محوری سازمان های مناطق آزاد در سال ۱۳۹۵ بوده است. مطالعه بازار کشورهای هدف بمنظور اطلاع رسانی به واحدهای صادرات مجدد جهت جایگزین شدن در بازارهای وارداتی کشورهای هدف از دیگر اقدامات موثر در پیشبرد این پروژه بوده است.

مهمترین برنامه های در دست اجرا در سال جاری، تعامل جهت رفع تنگناها و افزایش عملکرد واحدهای فعال در زمینه صادرات مجدد، جذب فعالین جدید در زمینه صادرات مجدد، تدوین و اعمال بسته های حمایتی، شناسایی نیازهای وارداتی کشورهای هدف و اطلاع رسانی به فعالین مربوطه، تعامل با فعالین ذیربط جهت تامین نیازهای کشورهای هدف از طریق صادرات مجدد خواهد بود.



طبق برنامه ابلاغی مقرر است در سال ۱۳۹۶، ارزش صادرات مجدد از طریق مناطق آزاد به بیش از ۶۰۴ میلیون دلار افزایش پیدا کند. در دوره ۳ ماهه نخست سال ۱۳۹۵، ارزش صادرات مجدد مناطق آزاد حدود ۸۴ میلیون دلار بوده است که در ۳ ماهه نخست سال جاری به حدود ۱۰۴ میلیون دلار افزایش یافته است. این امر حاکی از آنست که عملکرد ۳ ماهه نخست سال جاری نسبت به دوره مشابه سال گذشته حدود ۲۴٪ افزایش داشته است.

با توجه به حجم عملیات و رشد حاصله در ۳ ماهه نخست موفق ترین مناطق در این پروژه، به ترتیب انزلی و ارس می باشند.

### ۳. برنامه افزایش صادرات طرف ایرانی در مبادلات با کشورهای همسایه

مقرر است بمنظور افزایش ضریب نفوذ در بازارهای کشورهای حوزه نفوذ و بهره مندی از دستاوردهای مثبت آن در زمینه های اقتصادی، امنیتی و ... ارزش صادرات طرف ایرانی افزایش یابد. خلاصه برنامه های اجرایی تدوین شده توسط سازمان های مناطق آزاد، شناسایی کالا و خدمات مورد نیاز کشورهای همسایه، شناسایی کالاهای دارای قابلیت صادرات مجدد و تعامل جهت تحقق صادرات مجدد، بررسی و اطلاع رسانی قوانین و مقررات مبادلات تجاری همسایگان، تعامل با فعالین ذیربط در زمینه مبادلات تجاری کشورهای هدف، تدوین و اعمال بسته های حمایتی و تشویقی می باشد.

ارزش صادرات طرف ایرانی در مبادلات با کشورهای همسایه در سال ۱۳۹۵ بیش از ۲۱۹ میلیون دلار (از سر جمع صادرات و صادرات مجدد) بوده است که بر اساس هماهنگی های حاصله، مقرر است به بیش از ۲۶۳ میلیون دلار افزایش پیدا کند. در ۳ ماهه نخست سال ۱۳۹۵، ارزش این قلم آماری حدود ۴۶ میلیون دلار بوده است که در دوره مشابه سال جاری به بیش از ۶۲ میلیون دلار افزایش یافته است. این عملکرد رشد ۳۶٪ نسبت به دوره مشابه سال گذشته را در بر دارد و نوید بخش عملکرد موفق مناطق در خصوص این برنامه می باشد.

با توجه به حجم عملیات و رشد حاصله در ۳ ماهه نخست موفق ترین مناطق در این پروژه، به ترتیب ارس و اروند می باشند.



## مناطق آزاد پیشگامان اجرای اقتصاد مقاومتی؛ بخش ۲:

### اقتصاد دانش بنیان و گردشگری حلال؛ راهکارهای کلیدی اقتصاد مقاومتی

#### محمد خضرای منش؛ مدیر انتقال فناوری های پیشرفته

مازاد بر برنامه های ابلاغی با محوریت صادرات که در گزارش قبل ارائه گردید، ۳ برنامه نیز در

راستای افزایش تولید و اشتغال در مناطق آزاد به دبیرخانه شورای عالی ابلاغ گردیده که عبارتند از:

۱. حمایت از استقرار شرکت های دانش بنیان با هدف رشد ۲۰٪ تعداد این شرکت ها در مناطق

۲. برگزاری نمایشگاه های فصلی و دائمی به منظور ارائه محصولات و کالاهای تولید داخل کشور

۳. افزایش ۱۰٪ گردشگر خارجی و توسعه گردشگری حلال

گزارش عملکرد ۳ ماهه این پروژه ها در ادامه ارائه می گردد.

#### برنامه حمایت از استقرار شرکت های دانش بنیان با هدف رشد ۲۰٪ تعداد این شرکت ها در مناطق

طبق تعریف سازمان همکاری اقتصادی و توسعه، اقتصاد دانش بنیان اقتصادی است که بر اساس

«تولید و توزیع و کاربرد دانش و اطلاعات» شکل گرفته و سطح بالایی از سرمایه گذاری در آن به «ابداع»

و «نوآوری» اختصاص می یابد و فناوری های کسب شده با شدت بالایی مصرف می شوند و نیروی کار از

تحصیلات عالی برخوردار است (گزارش سازمان همکاری اقتصادی و توسعه، ۲۰۰۵).

با توجه به عملکرد چشمگیر مناطق آزاد تجاری - صنعتی در خصوص حمایت از فناوری های

پیشرفته و تحقق ۱۷۳٪ اهداف مشخص شده در سال ۱۳۹۵، و همچنین افزایش تعداد واحد های فناور و

دانش بنیان پیشرو و صنعتی از ۱۰۳ واحد به ۱۹۲ واحد، برنامه ی افزایش ۲۰٪ تعداد شرکت های دانش

بنیان و فناور در سال ۱۳۹۶ به مناطق آزاد کشور ابلاغ گردید. با تکیه بر زیرساخت های ایجاد شده در

راستای پروژه ابلاغی اقتصاد مقاومتی در سال ۱۳۹۵ (ایجاد مراکز ارتقاء و انتقال فناوری های پیشرفته)،

مناطق آزاد در سال ۱۳۹۶ استعداد قابل توجهی در جذب و توسعه شرکت های دانش بنیان و فناور خواهند



داشت. در تمامی مناطق آزاد مراکز حمایت از نوآوری و کارآفرینی (اعم از مراکز رشد، پارک های علم و فناوری، مراکز توسعه فناوری، مراکز حمایت از ایده های کارآفرین، سایت صنایع پیشرفته و ...) ایجاد شده است و همچنین فرآیند های نرم افزاری حمایت از شرکت های دانش بنیان و فناور نیز در تمامی مناطق آزاد کشور با توجه به امکانات و توانمندی ها تدوین و اجرایی گردیده است. بر این اساس تا انتهای سال ۱۳۹۵، ۱۹۲ واحد فناور و دانش بنیان (اعم از پیشرو و صنعتی) مستقر گردیدند که نسبت به انتهای سال ۱۳۹۴، رشد ۸۶٪ در این حوزه را نشان می دهد.

در نگاه کلی برنامه های عملیاتی مناطق آزاد در سال ۱۳۹۶ در خصوص این برنامه ابلاغی، تدوین و توسعه حمایت ها و مشوق ها، جذب و استقرار واحدهای پیشرو فناور و دانش بنیان، ارتقا فناوری در صنایع تا سطح دانش بنیان، جذب واحدهای دانش بنیان فعال در سرزمین اصلی، تجاری سازی طرح های دانش بنیان و فناورانه، می باشد.

مقرر است تا انتهای سال واحد های دانش بنیان و فناور مستقر در مناطق در مجموع به ۲۶۴ واحد افزایش پیدا کنند (بیش از هدف ابلاغی و با ۳۲٪ رشد). در انتهای سررسید ۳ ماهه ۱۳۹۶، تعداد این واحدها به ۲۱۵ واحد ارتقاء یافته است که کاملاً با عملکرد چشمگیر مناطق آزاد در ۳ ماهه ۱۳۹۵ مشابه بوده و حدود ۲۳٪ اهداف کل سال ۱۳۹۶ نیز در این دوره ی ۳ ماهه محقق گردیده است که این عملکرد نوید بخش سال بسیار موفقی برای مناطق آزاد در حمایت از استقرار شرکت های دانش بنیان و فناور می باشد.

با توجه به حجم عملیات و رشد حاصله در ۳ ماهه نخست موفق ترین مناطق در این پروژه، به ترتیب قشم و کیش می باشند.

### برنامه برگزاری نمایشگاه های فصلی و دائمی به منظور ارائه محصولات و کالاهای تولید داخل کشور

شرکت در نمایشگاه های به خصوص در نمایشگاه های بین المللی داخلی و خارجی در واقع اعلام آمادگی برای صادرات و ورود به بازارهای خارجی می باشد که این امر مستلزم آمادگی و برنامه ریزی بسیار



منظم از قبیل: تولید، کیفیت، رقابت، بسته بندی و حمل و نقل می باشد. از دیگر اهداف اصلی نمایشگاه ها، معرفی تکنولوژی و فن آوری ماشین آلات و تجهیزات جدید یک کشور می باشد.

بمنظور توسعه بازار واحد های خدماتی - صنعتی مستقر در منطقه و همچنین نواحی همجوار هریک از مناطق آزاد، مقرر است نسبت به برگزاری نمایشگاه های ارائه محصولات و کالاهای تولید در مناطق آزاد کشور اقدام گردد. مناطق آزاد کشور در سال ۱۳۹۵، تعداد ۶۱ نمایشگاه با موضوع اختصاصی ارائه محصولات و کالاهای تولیدی داخل محدوده و نواحی همجوار برگزار نموده اند که مقرر است در سال ۱۳۹۶، به تعداد ۱۱۵ واحد افزایش پیدا کند (هدفگذاری انجام شده توسط سازمان های مناطق آزاد از تلاش جهت اعمال رشد ۹۰٪ در این قلم آماری دارند).

ساختار اجرای این برنامه ابلاغی با رویکردهای: توسعه زیرساختهای نمایشگاهی (در صورت لزوم)، شناسایی توانمندی های نواحی همجوار، مطالعه و تدوین تقویم نمایشگاهی، برگزاری نمایشگاه های ارائه خدمات و تولیدات منطقه، برگزاری نمایشگاه های ارائه خدمات و تولیدات سرزمین اصلی، اجرایی خواهد شد.

در انتهای ۳ ماهه نخست سال ۹۵، تعداد ۵ نمایشگاه در مناطق آزاد برگزار گردیده بوده که در دوره مشابه سال جاری به ۱۵ نمایشگاه ارتقاء یافته و حاکی از رشد ۲۰۰٪ در این برنامه می باشد.

با توجه به حجم عملیات و رشد حاصله در ۳ ماهه نخست موفق ترین مناطق در این پروژه، به ترتیب انزلی و ارس می باشند.

### برنامه افزایش ۱۰٪ گردشگر خارجی و توسعه گردشگری حلال

با توجه به اینکه ایران طبق آمار سازمان جهانی جهانگردی دارای رتبه پنجم جاذبه های طبیعی و رتبه دهم جاذبه های باستانی و تاریخی است، به منظور تنوع بخشیدن به منابع رشد اقتصادی، درآمدهای ارزی و همچنین ایجاد فرصت های مختلف شغلی در کشور، توسعه صنعت گردشگری از اهمیت بسیار بالایی برخوردار می باشد. توسعه صنعت توریسم و جذب گردشگران در هریک از حوزه های این صنعت، از موثرترین راهکارهای ارزآوری و افزایش درآمد ناخالص داخلی، ایجاد اشتغال و توسعه پایدار می باشد که در این برنامه ابلاغی بر روی این مقوله تاکید شده است.

در نگاه کلی، برنامه های تدوین شده توسط سازمان های مناطق آزاد: توسعه زیرساختها و جاذبه ها، تبلیغات و اطلاع رسانی در خصوص جاذبه ها و زیرساخت های گردشگری مناطق، تعامل با فعالین حوزه



گردشگری خصوصا گردشگران خارجی، ایجاد و توسعه مراکز دائمی عرضه سوغات و صنایع دستی، افزایش سهم جوامع محلی در گردشگری، می باشد.

در سال ۱۳۹۵ بیش از ۳۹۰۰۰ نفر گردشگر خارجی، حداقل ۱ شب در محدوده مناطق آزاد اقامت داشته اند که با توجه به هدف ابلاغی مقرر است در سال ۱۳۹۶ به حدود ۴۳۰۰۰ نفر افزایش پیدا کند. در ۳ ماهه نخست سال ۱۳۹۵، بیش از ۹۵۰۰ نفر گردشگر خارجی با حداقل ۱ شب اقامت در مناطق آزاد ثبت گردیده است که در ۳ ماهه نخست سال ۱۳۹۶، به بیش از ۱۰۷۰۰ نفر افزایش یافته که حاکی از رشد ۱۳٪ و بیش از هدف ابلاغی می باشد.

با توجه به حجم عملیات و رشد حاصله در ۳ ماهه نخست موفق ترین مناطق در این پروژه، به ترتیب اروند و کیش می باشند.